

APORTACIONS A LA FLORA VASCULAR DELS PIRINEUS CENTRALS: PLANTES DE LA VALL D'ÀNEU

Àngel M. Romo *

Rebut: abril de 1987

ABSTRACT

A contribution to the vascular flora of Central Pyrenees: Plants from the Vall d'Àneu

Contribution to the knowledge of vascular flora of Central Pyrenees. *Saxifraga coryledon* L. is recorded for the first time from catalan Pyrenees. Commentaries on the chronology of species and the cartography of the more interesting taxa are given.

KEY WORDS: Chorology, vascular plants, flora, Pyrenees

INTRODUCCIÓ

La vall d'Àneu, situada als Pirineus centrals catalans, té un interès biogeogràfic excepcional, pel fet que és un lloc d'entrada i de trobada de diferents elements florístics. D'una banda hi han arribat, a partir dels Prepirineus i el baix Pallars nombroses espècies mediterrànies; de l'altra, hi ha una ampla representació d'espècies atlàntiques, que són força rares al vessant sud dels Pirineus centrals, i que atenyen en aquesta zona les localitats meridionals extremes.

Malgrat haver-hi estudis detallats d'algunes valls d'aquestes comarques, com és el cas de les d'Espòt i Boí, explorades amb detall (CARRILLO & NINOT, 1984), o el massís de Sant Joan de l'Erm (CARRE-RAS, 1986), existeixen d'altres zones menys conegudes des del punt de vista florístic com és el cas de la vall Ferrera, l'estudi de la qual va ésser iniciat per FARRENY (1978), o amb dades molt fragmentàries o bé inexistents. En aquest cas es troben

les valls d'Àneu, d'Unarre i una gran part de la capçalera de la Noguera Pallaresa, o la vall de Cardós.

No s'ha d'oblidar l'esforç dut a terme pels botànics antics: Font i Quer a la vall Ferrera, Soulié a la vall d'Unarre o a la capçalera de la Noguera Pallaresa. D'aquest últim autor existeix un manuscrit inèdit, on recull les citacions de les espècies trobades a les excursions realitzades entre els anys 1914-1917; alguns duplicats del seu herbari es troben a l'herbari Sennen de l'Institut Botànic de Barcelona. En temps més recents la zona ha estat visitada per nombrosos botànics, però fins els nostres dies cap estudi de detall no s'hi ha dut a terme.

D'altres comarques veïnes, com és el cas de la Vall d'Aran, han atret més l'interès dels botànics, i hom té un coneixement més detallat sobre la seva flora vascular.

Per aquest motiu hom creu adient donar a conèixer algunes espècies pel seu interès corològic, o perquè tenen molt po-

* Institut Botànic. Av. dels Muntanyans, s/n. Parc de Montjuïc. 08004 Barcelona.

ques citacions en aquest sector de la serralada o en aquesta vall dels Pirineus centrals.

Els tàxons nous per a la comarca s'indiquen amb un asterisc (*).

CATALEG FLORÍSTIC

Polygonum alpinum All.

PALLARS SOBIRÀ: vall d'Unarre, sobre Burgo, 1.900 m, 27-VI-1986, *Romo* 2586, BC.

Conegut de Ribera de Cardós, Bordes de Burgo, 1.600 m (LENSA, 1954: 129) i també del coll de Cantó, 1.700 m (P. Monts. & L. Villar, *in litt.*). Aquestes localitats constitueixen el límit occidental de distribució del tàxon, conegut fins ara, als Pirineus.

Telephium imperati L.

PALLARS SOBIRÀ: vall d'Aneu, entre Esterri i Escalarre, 31TCH 4621, 1.050 m, 25-VI-1985, *Romo* 15, BC; Isabarre, 31TCH 4423, 1.070 m, 25-VI-1985, *Romo* 74, BC.

Freqüent als Prepirineus, especialment a les serres externes, però rar a la zona axial. Indicat de Llavorsí per FONT QUER (1915: 54).

Silene otites (L.) Wibel

PALLARS SOBIRÀ: vall d'Aneu, Isabarre, 31TCH 4423, 1.080 m, *Xerobromion*, 25-VI-1985, *Romo* 65, BC.

Indicat de Llavorsí per FONT QUER (1915: 56); rar a l'estatge montà de la vall d'Espot, 1.040-1.400 m, CH 41, NINOT (1984: 52).

Silene dioica (L.) Clairv.

PALLARS SOBIRÀ: vall d'Aneu, Bordes de Perosa, 31TCH 4335, 1.560 m, *Alliarion*, 25-VI-1985, *Romo* 142, BC.

Espècie amb poques citacions al vessant sud pirinenc. Es coneix de les següents localitats: RIPOLLÈS: Gorges de Núria, *Vigo*, BC; Ribes, *Vigo*, BC; Molló, *R. Bolòs*, BC; Llanars, *A. & O. Bolòs*, BC; PALLARS SOBIRÀ: Aneu, *Font i Quer*, BC; València d'Aneu, *Volk & O. Bolòs*, BC; vall Ferrera, 1.500-900 m, CH 62, FARRENY (1978: 75); Sant Joan de l'Erm, 700-2.100 m, CH

40, 50, 60, CARRERAS (1986: 53); VALL D'ARAN: Montgarri, *Vigo*, BC; ALTA RIBAGORÇA: vall de Boí, 1.450-1.630 m (FONT QUER, 1947; NINOT, 1984). Arriba fins al Montseny, DG 43, 52, 800-1.600 m, *Bolòs et al.* (1986: 65). (Fig. 2.) És més freqüent al Pirineu occidental (vegeu VILLAR: 1980).

Meconopsis cambrica (L.) Vig.

* PALLARS SOBIRÀ: vall d'Aneu, Bordes d'Alós, 31TCH 4334, 1.520 m, 25-VI-1985, *Romo* 057, BC; Alós d'Isil, dessota Campans, 31TCH 4530, 1.300 m, 28-VI-1985, *Romo* 321, BC.

Molt rar al vessant sud pirinenc. Al mapa de DUPIAS (1985: 44) s'exclou la capçalera de la Noguera Pallaresa de la seva àrea de distribució. Les localitats més properes conegudes són: ALTA RIBAGORÇA, vall de Barravés (ROMO, 1985: 118); VALL D'ARAN: riera de Vielha, 1.400 m, *Font i Quer*, BC; Artiga de Lin, *Estival*, BC; Lés, *O. Bolòs*, BC; Bonabé, *Vigo & Farreny*, BC. (Figura 2.) Cap a la banda occidental de la serralada pirinenca és més freqüent.

Berberis vulgaris L. subsp. **vulgaris**

PALLARS SOBIRÀ: vall d'Unarre, Sant Joan d'Aurós, 1.390 m, 29-VI-1985, *Romo* 2602, BC.

Subspontani. La primera citació per a la comarca és la de Soulié (MONTERRAT & ROMO, 1984).

Saxifraga umbrosa L.

PALLARS SOBIRÀ: vall d'Aneu, Bordes de Perosa, 31TCH 4335, 1.600 m, avetoses, 26-VI-1985, *Romo* 104, BC.

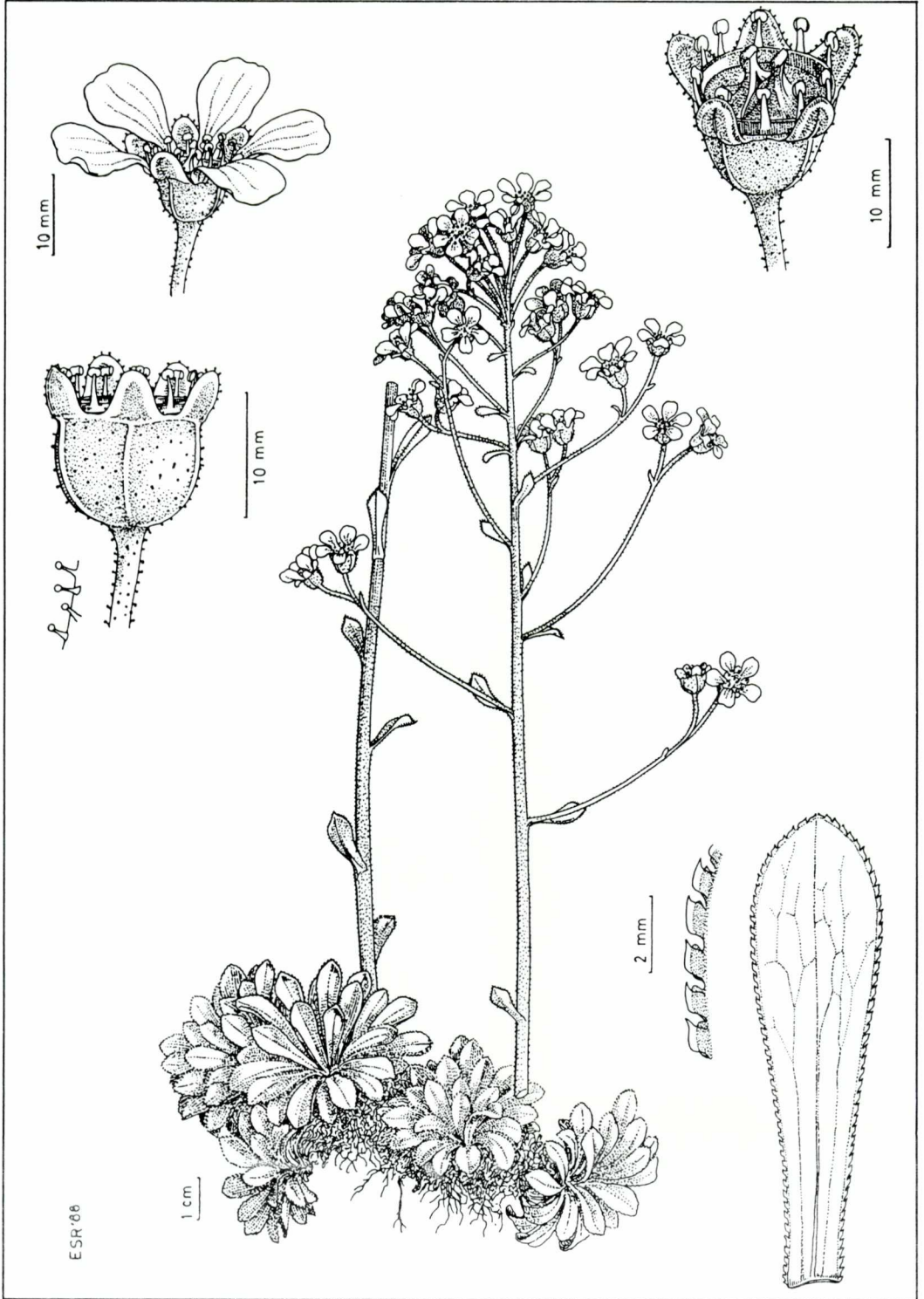
Endèmica del C. i E. dels Pirineus. Coneguda de l'Alta Ribagorça: FONT QUER (1947) i de les valls d'Espot i Boí, 1.400-2.100 m, CH 20, 21, 31, 41 (CARRILLO, 1984; NINOT, 1984); Vall d'Aran (ROMO, 1985); vall Ferrera (FONT QUER, 1915: 57 & FARRENY, 1978: 29); VALL D'ARAN: Montarto, Tredós i Ruda, COSTE & SOULIÉ (1913); Andorra, LOSA & MONTERRAT (1950).

Saxifraga cotyledon L.

* PALLARS SOBIRÀ: vall d'Aneu, barranc de la Comamala, 31TCH 4531, 1.400 m, 26-VI-1985, *Romo* 172, BC.

Espècie nova per a la flora dels Països

Fig. 1. *Saxifraga cotyledon* L. del Pallars Sobirà (Pirineus centrals catalans). Port de la planta i detalls de la flor, calze i fulles. (Dibuix d'E. Sierra).
Saxifraga cotyledon L. from Pallars Sobirà (Central Pyrenees). Habitus and details of the flower, calyx and sheet.

Catalans (fig. 1). Localitat extrema oriental de distribució d'aquest tàxon.

Sorbus mougeotii Soyer-Willemet & Godron

* PALLARS SOBIRÀ: vall d'Aneu, bosc de Bonabé, 31TCH 4135, 1.640 m, 25-VI-1985, *Romo* 167, BC.

Fins ara conegut a Catalunya d'Aubenc, Cadí (BOLÒS & VIGO, 1984), de Carreu (BENEDÍ *et al.*, 1986), i del coll de Cantó, 1.600 metres (CG 59), CARRERAS (1986: 92). (Figura 2.)

Lathyrus vernus (L.) Bernh.

PALLARS SOBIRÀ: vall d'Aneu, vers el barranc de Montgosú, 31TCH 4135, 1.620 metres, 26-VI-1985, *Romo* 160, BC.

Molt rar a la veïna vall d'Espot, 1.290-1.580 m, CH 31, 41 (CARRILLO, 1984; NINOT, 1984). És més freqüent als Pirineus orientals: RIPOLLÈS, Ribes, *Vigo*, BC; Falgars, A. Bolòs, BC; Ripoll, bosc del Remei, A. & O. Bolòs. És present a gran part de les serralades dels Prepirineus: Sant Gervàs, *Perdigó*; Montsec, *Romo*; Lleràs, *Romo*; Guardiola de Berga, *Romo*; Boumort, *Pujades*; Carreu, *Romo*; Cis, *Romo*. Sembla tenir el seu límit occidental al Turbó, *P. Montserrat*, com. oral. També és present a la Vall d'Aran: Bonabé-Montgarri, *Vigo*, BC. (Fig. 2.)

Ononis aragonensis Asso

PALLARS SOBIRÀ: vall d'Aneu, vers el barranc de Vinyals, 31TCH 4434, 1.480 m, 27-VI-1985, *Romo* 208, BC.

Rar a les valls d'Espot i Boi, 1.200-1.600 metres, CH 10, 41 (NINOT, 1984: 105). Indicada per CARRERAS (1986: 102) de les Llacunes, CG 59, 1.300 m.

Geranium phaeum L.

* PALLARS SOBIRÀ: vall d'Aneu, barranc del port de Salau, 31TCH 4533, 1.540 m, 25-VI-1985, *Romo* 114, BC; bosc de Bonabé, 31TCH 4235, 1.600 m, 25-VI-1985, *Romo* 323, BC; barranc de Vinyals, 31TCH 4534, 27-VI-1985, *Romo* 232, BC.

Aquest tàxon es coneixia al Principat del Ripollès (Camp-rodó, 800 m, *Gallardo*, BC; Coma del Catllar, Setcases, *Cuatrecases*, BC), i de la Vall d'Aran (Bossost, et Por-

tilhon, 1.400 m, *Font i Quer*, BC; Artiga de Lin, 1.225 m, *Vigo*, BC). (Fig. 2.) És més freqüent als Pirineus occidentals, vegeu MONTSERRAT & SANDWITH (1966) i VILLAR (1980).

Euphorbia hyberna L.

PALLARS SOBIRÀ: vall d'Aneu, sota el port de Salau, 31TCH 4533, 1.500 m, 27-VI-1985, *Romo* 134, BC; pla de les Bordes de Peresa, 31TCH 4235, 26-VI-1985, *Romo* 55, BC.

Coneguda de la Ribera de Cardós (LLENDA, 1954) i de Tavascan, CH 52, 1.900 m (NUET, 1984: 112), com a localitats més properes. Espècie que es troba als llocs on encara arriba la influència atlàntica, encara que molt atenuada. A l'herbari BC, es conserven els testimonis següents: Maladeta, *Companyó*; Artiga de Lin, O. Bolòs; Vielha, riu Nere, *Font i Quer*; Montgarri-Bonabé, *Vigo*; Noarre, *Llensa*; Cerdanya, Matamala, A. & O. Bolòs; Capcir, la Mata, *Sennen*; Conflent, Font-Romeu, *Sennen*; Mont Coronat, O. Bolòs & *Romo*. (Figura 2.)

Hypericum nummularium L.

PALLARS SOBIRÀ: vall d'Aneu, sota el pic de Baciver, 31TCH 4532, 1.600 m, 26-VI-1985, *Romo* 191, BC.

Indicada d'aquesta comarca per GRUBER (1984), del vessant sud de port d'Aulà i d'Alòs d'Isil per CARRILLO (1985: 240). Era conegut de l'Hospital de Benasc, *Cuatrecases*, BC; i del pla de l'Artiga a la Vall d'Aran, 1.900 m, *Estival*, BC. (Fig. 2.)

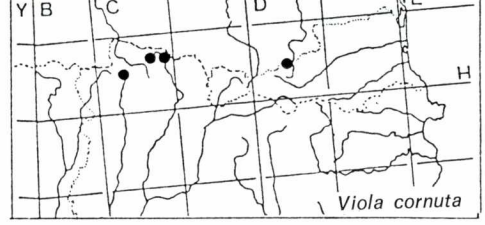
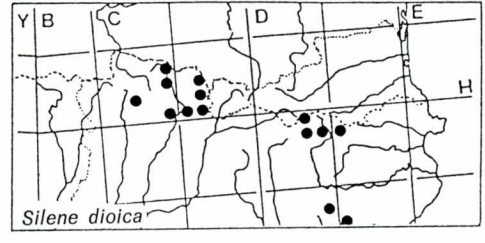
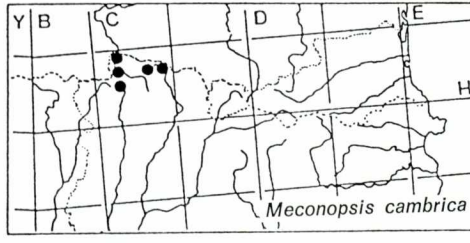
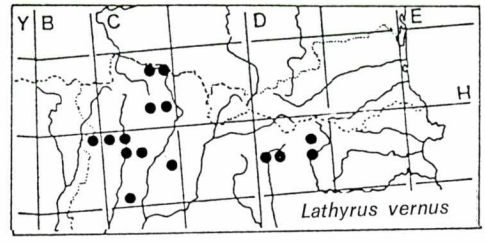
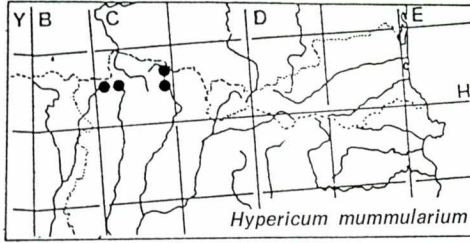
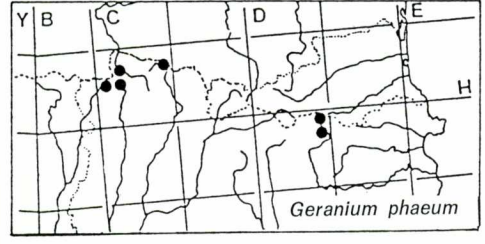
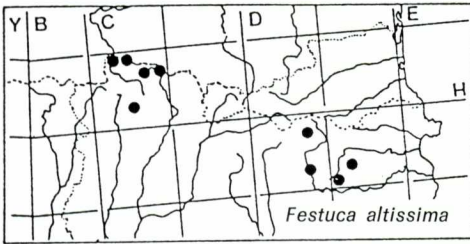
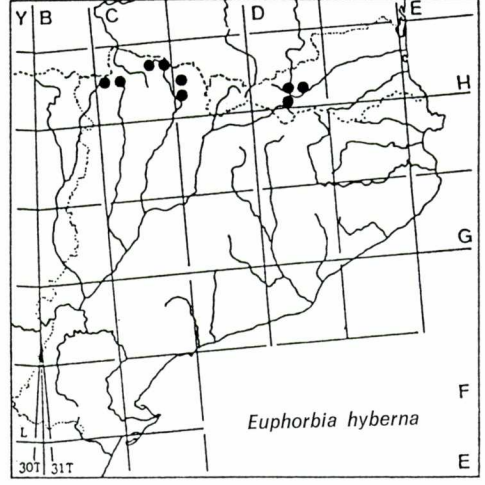
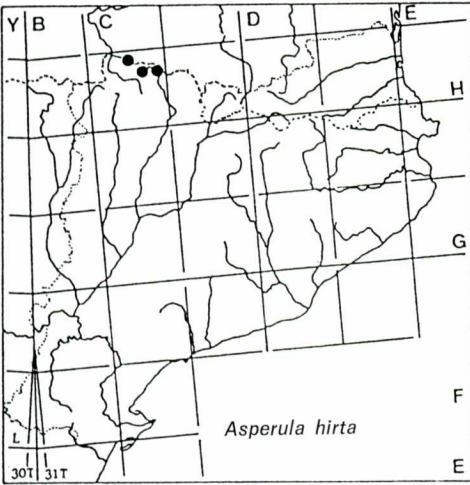
Viola cornuta L.

(= *Viola rolandi* Sennen, Pl. Esp. 2542 *descriptio in schedis*. Ind. loc. (*V. rolandi* Sennen): Pyrénées Orientales, Capcir, Galba, 1.500 m).

* PALLARS SOBIRÀ: vall d'Aneu, barranc de Llancers, 31TCH 4135, 1.650 m, 28-VI-1985, *Romo* 322, BC; sota el port d'Aulà, 31TCH 4434, 1.500 m, 27-VI-1985, *Romo* 237, BC.

Tàxon rar als Pirineus centrals, present únicament als llocs on arriba la influència atlàntica. Les localitats més properes conegudes es troben a la Vall d'Aran: Hospital de Vielha, *Romo*, BC; Montgarri, *Vigo et al.*; Aran, *Llenas*, BC. (Fig. 2.)

FIG. 2. Mapes de distribució, segons el reticle UTM de 10 km de costat, d'algunes espècies als Pirineus centrals catalans. Distribution maps, after the grid UTM 10 x 10 km, of some species in Central Pyrenees.

Tozzia alpina L.

* PALLARS SOBIRÀ: vall d'Aneu, Bordes de Perosa, 31TCH 4335, 1.600 m, a l'*Adenostylion* a les vores d'un rierol, 25-VI-1985, *Romo* 100, BC.

Al Principat només es coneixia de la Vall d'Aran: Artiga de Vielha, *Llenas*, BC. És planta rara als Pirineus; Benasc, *Costa*, BC; i el pic de Gard, *Bordère*, BC, són les localitats més properes conegudes d'aquesta espècie. És espècie rara als Pirineus centrals. LAZARE (1981) la dona com a novetat per als Pirineus Atlàntics, de la vall d'Ossau, 1.300 m, on troba el seu límit occidental pirinenc; GAUSSEN *et al.* (1953) la trobaren al sud de Bagnères de Bigorre. En canvi no sembla gens rara al País Basc, ASEGINOLAZA *et al.* (1984).

Asperula hirta Ramond

* PALLARS SOBIRÀ: vall d'Aneu, barranc del port de Salau, 31TCH 4533, 27-VI-1985, *Romo* 200, BC.

Planta relativament freqüent als Pirineus centrals, que arriba fins a les muntanyes Cantàbriques. Té en aquesta localitat, el límit oriental actualment conegut als Pirineus. Era coneguda de la veïna Vall d'Aran: vall del Portet, 2.000 m, *Estival*, BC; Montgarri, *Llenas*, BC; Vall d'Aran, *Costa*, BC; Liat, pla de Beret i Ruda (COSTE & SOULIÉ, 1913). (Fig. 2.)

Scilla lilio-hyacinthus L.

PALLARS SOBIRÀ: vall d'Aneu, vers el bosc de Bonabé, 31TCH 4135, 1.600 m, 26-VI-1985, *Romo* 150, BC.

Espècie amb molt poques citacions al vessant sud dels Pirineus centrals (vegeu VIGO, 1981), aquest mateix autor la dona de la vall de Cardós, 1.700 m, CH 62 (VIGO, 1985: 238).

Festuca altissima All.

(= *F. gigantea* (Pollich) Vill.)

* PALLARS SOBIRÀ: vall d'Aneu, Bordes d'Isil, 31TCH 4235, 27-VI-1985, 1.600 m, *Romo* 250; sota el port de Salau, 31TCH 4533, 1.470 m, 28-VI-1985, *Romo* 325, BC.

VALL D'ARAN: bosc de Bonabé, 31TCH 3935, 1.630 m, 28-VI-1985, *Romo* 258, BC.

Coneguda de la Vall d'Aran: bosc de Montgosú, Montgarri, 1.550 m, *Soulié*; Pontaut i Sant Joan Toran, *O. Bolòs*, BC; Alta Ribagorça: estany Llebreta, 1.600 m, CH 21, FONT QUER (1947); Ripollès: els Bufa-

dors de Bebié, DG 36, 900 m, *Nuet*, BC; Ribes, 920 m, *Vigo*, BC; Pardines, 1.050 m, *Vigo*, BC; la Garrotxa: Santa Pau, 400 m, *O. Bolòs*, BC; Cabrerès: coll d'Uria, 700 metres, *A. & O. Bolòs*, BC. (Fig. 2.)

BIBLIOGRAFIA

- ASEGINOLAZA, C. *et al.* 1984. *Araba, Bizkaia eta Gipuzkoako landare katalogoa*. Eusko Jaurlaritzza. Gasteiz.
- BENEDI, C., MOLERO, J. & ROMO, A. M. 1986. Aportacions a la flora dels Prepirineus centrals catalans. *Collect. Bot.*, 16 (2): 383-390.
- BOLÒS, O. DE & VIGO, J. 1979. Observacions sobre la flora dels Països Catalans. *Collect. Bot.*, 11: 25-89.
- BOLÒS, O. DE & VIGO, J. 1984. Flora dels Països Catalans. Barcino. Barcelona.
- BOLÒS, O. DE, NUET, J. & PANAREDA, J. M. 1986. Flora Vascular del Montseny: 41-92. In: *El patrimoni biològic del Montseny. Catàlegs de Flora i Fauna*. Diputació de Barcelona.
- CARRERAS, J. 1986. *Estudijs sobre la flora i la vegetació de Sant Joan de l'Erm i de la vall de Santa Magdalena (Pirineus Centrals)*. Tesi doctoral. Universitat de Barcelona.
- CARRILLO, A. 1984. *La flora i la vegetació de l'alta muntanya de les valls d'Espot i de Boi (Pirineus Catalans)*. Tesi doctoral. Universitat de Barcelona.
- CARRILLO, A. 1985. *Hypericum nummularium*. *Collect. Bot.*, 16 (1): 240.
- COSTE, H. & SOULIÉ, J. A. 1913-1914. Florule du Val d'Aran. *Bull. Geogr. Bot.*, 23: 91-208; 24: 5-47.
- DUPIAS, G. 1985. *Végétation des Pyrénées. Notice détaillée de la partie pyrénéenne des feuilles 69-78*. CNRS.
- FARRENY, J. E. 1978. Contribució al coneixement florístic de la flora de la Vallferrera. *Acta Bot. Barcinonensia*, 30: 1-118.
- FONT QUER, P. 1915. Plantes de Vallferrera. *Butll. Inst. Cat. Hist. Nat.*, 15: 51-69.
- FONT QUER, P. 1947. Flórla de los valles de Bohí. *Ilerda*, 9: 7-94.
- GAUSSEN, H. *et al.* 1953. Catalogue Flore des Pyrénées. *Le Monde des Plantes*, 293.
- GRUBER, M. 1978. *La végétation des Pyrénées ariégoises et catalanes occidentales*. Thèse. Université d'Aix-Marseille.
- LAZARE, J. J. 1981. Sur quelques espèces végétales rares ou nouvelles pour la vallée d'Ossau (Pyrénées Atlantiques). *Doc. Ecol. Pyr.*, 2: 29-33.
- LENSA DE GARCÉN, S. 1954. Plantas recolectadas en los Puertos de Tortosa-Beceite y en el Pirineo catalán-aragonés. *Collect. Bot.*, 4 (1): 125-130.
- LOSA, M. & MONTERRAT, P. 1950. *Aportación al conocimiento de la flora de Andorra*. Zaragoza.
- MONTERRAT, J. & ROMO, A. M. 1984. Contribuciones a la flora des Pyrénées et des Montagnes Cantabriques. *Lejeunia*, 115.
- NINOT, J. M. 1984. *La flora i la vegetació de l'estatge montà de les valls d'Espot i de Boi*. Tesi doctoral. Universitat de Barcelona.

- NUET, J. 1984. Notes sobre la flora dels Pirineus i Prepirineus catalans. *Butll. Inst. Cat. Hist. Nat.*, 51 (sec. bot., 5): 109-116.
- ROMO, A. M. 1985. Plantes dels Pirineus catalans. *Collect. Bot.*, 16 (1): 117-122.
- SANDWICH, N. Y. & MONTSERRAT, P. 1950. Aportación a la flora pirenaica. *Pirineos*, 79-80: 21-74.
- VIGO, J. 1981. Les plantes atlàntiques als Països Catalans. *Treb. Inst. Cat. Hist. Nat.*, 9: 93-122.
- VIGO, J. 1985. Plantes de la Vall de Cardós. *Collect. Bot.*, 16 (1): 237-239.
- VILLAR, L. 1980. Catálogo florístico del Pirineo occidental español. *Publ. Centro Pir. Biol. Exp.*, 11: 1-422.